

Potrzeby szkoleniowe małych i średnich przedsiębiorstw

raport finalny z badania ilościowego

przygotowany dla
Polskiej Agencji Rozwoju Przedsiębiorczości

Przygotowanie: *Grzegorz Kowalski,
Marek Młodożeniec i Rafał Jabłoński*

Warszawa, lipiec 2006

Spis treści

◆ Cele badania, metodologia i próba	3
◆ PODSUMOWANIE WYNIKÓW	5
◆ WYNIKI SZCZEGÓŁOWE	10
◆ Szkolenia zawodowe dla pracowników	11
◆ Inwestycje w środki trwałe	22
◆ E-learning	26

- ◆ Sekcja Analiz z Zespołu Programowania i Ewaluacji PARP zleciła Instytutowi Obsidian MB SMG/KRC badanie ilościowe, mające na celu określenie potrzeb szkoleniowych małych i średnich przedsiębiorców.
- ◆ Cele badania były następujące:
 - ◆ Określenie częstości korzystania z usług szkoleniowych przez MSP i źródeł ich finansowania;
 - ◆ Pomiar zainteresowania szkoleniami finansowanymi ze środków unijnych.
 - ◆ Opis zwyczajów związanych z inwestowaniem w trwałe środki produkcji i pomiar zainteresowania dofinansowaniem szkoleń z obsługi tych urządzeń.
 - ◆ Określenie popytu na szkolenia przez Internet (*e-learning*).

- ◆ Metoda: indywidualne telefoniczne wywiady kwestionariuszowe (*CATI = Computer Assisted Telephone Interviews*)
- ◆ Narzędzie: ankietę przygotował Klient we współpracy z Wykonawcą
- ◆ Próba: reprezentatywna losowo-kwotowa próba 600 przedsiębiorstw
- ◆ Kryteria warstwowania: Udział jednostek badania poszczególnych typów został określony tak, aby zapewnić pełną reprezentatywność próby w skali kraju. Jako kryteriów warstwowania użyto informacji o:
 - ◆ wielkości przedsiębiorstwa;
 - ◆ branży EKD;
 - ◆ regionu;
 - ◆ klasy wielkości miejscowości.
- ◆ Czas realizacji: badanie zostało zrealizowane w dniach 19-24 lipca 2006 roku.

PODSUMOWANIE WYNIKÓW

- ◆ Zainteresowanie dofinansowaniem szkoleń ze środków unijnych jest duże – tylko niespełna **6%** firm nie inwestuje w rozwój zawodowy swoich pracowników i zarazem nie jest zainteresowanych szkoleniami, nawet gdyby były w całości finansowane ze środków unijnych.

- ◆ Największy jest popyt na szkolenia specjalistyczne – ponad 90% firm chce skorzystać z takich szkoleń. Możliwość pokrycia kosztów szkolenia ze środków unijnych sprawia, że szkolenia językowe i komputerowe są brane pod uwagę częściej, niż w przypadku braku dofinansowania.

- ◆ Preferowane są szkolenia:
 - ◆ jednodniowe i dwudniowe - rzadziej dłuższe niż dwudniowe;
 - ◆ wewnętrzne – rzadziej wyjazdowe (głównie dla managerów);
 - ◆ szkolenia cykliczne są nieco bardziej pożądane od jednorazowych.

- ◆ Przedsiębiorcy przy wyborze szkolenia kierują się w pierwszej kolejności jego jakością, a dopiero później takimi czynnikami, jak: cena szkolenia, obecność dofinansowania, dogodne terminy czy odległość od siedziby firmy (odgrywa ona dużą rolę na wsi i w małych miastach).
- ◆ Główną korzyścią z prowadzenia szkoleń jest zdaniem przedsiębiorców zwiększenie efektywności pracy (czynnik ważniejszy dla średnich firm, dla małych przedsiębiorców także liczy się podwyższenie jakości usług).
- ◆ Średnie przedsiębiorstwa mają większą ogólną świadomość potrzeby inwestowania (w tym – inwestowania w kapitał ludzki), niż przedsiębiorstwa małe. Wynika to prawdopodobnie z ich większych zasobów i większej liczby pracowników (szkolenia są najczęściej finansowane z własnych środków przedsiębiorstwa). Średnie firmy:
 - ◆ częściej są zainteresowane inwestycjami w rozwój zawodowy pracowników;
 - ◆ częściej inwestują w pracowników, np. organizując dla nich szkolenia;
 - ◆ częściej są zainteresowane dofinansowaniem szkoleń specjalistycznych;
 - ◆ częściej planują starania o dofinansowanie szkoleń z EFS;
 - ◆ częściej kupują środki trwałe, takie jak środki automatyzacji produkcji;
 - ◆ częściej otrzymują szkolenia z obsługi zakupionych środków trwałych.

◆ Inwestycje w środki trwałe

◆ Środki trwałe takie jak środki automatyzacji produkcji, środki technologii informacyjno-telekomunikacyjnych itp., kupiło lub planuje kupić większość firm, ale co czwarta z nich wraz z zakupionym sprzętem nie otrzymała przeszkolenia z obsługi tych urządzeń.

◆ Najbardziej zainteresowane dofinansowaniem szkoleń z obsługi maszyn i urządzeń są te firmy, które obecnie najmniej ich potrzebują, bowiem posiadają trwałe środki produkcji i odebrały szkolenie z ich obsługi.

◆ Pociąga to za sobą ryzyko wystąpienia efektu *dead weight* w razie ewentualnego dofinansowania szkoleń z obsługi urządzeń, tj. że pomoc otrzymają firmy, których potrzeby w zakresie szkoleń są zaspokojone.

◆ Niewykluczone jest jednak, że właśnie firmy systematycznie inwestujące w środki trwałe takie jak środki automatyzacji produkcji, środki technologii informacyjno-telekomunikacyjnych itp. będą w przyszłości potrzebowały przeszkolenia w zakresie obsługi kolejnego, nowo zakupionego sprzętu.

◆ E-learning:

- ◆ W grupie MSP brak jest popytu na szkolenia prowadzone wyłącznie przez Internet (z samego e-learningu chce skorzystać jedynie 3% firm). Mając wybór, przedsiębiorcy preferują najczęściej tradycyjne metody szkoleń.
- ◆ Istnieje pewien potencjał na prowadzenie szkoleń w formie łączonej (połączenie e-learningu z tradycyjnym szkoleniem) – ze szkoleń w tej formie chciałby skorzystać co czwarty przedsiębiorca.
- ◆ Dostrzegany przez co trzeciego przedsiębiorcę brak przygotowania do odbywania szkoleń typu e-learning wynika z innych czynników niż brak sprzętu – wszystkie firmy posiadają komputery i dostęp do Internetu.
- ◆ Przyczyną postrzeganego braku przygotowania do odbycia szkoleń typu e-learning może być brak wiedzy i doświadczenia związanych z tego typu szkoleniami, lub brak gotowości psychologicznej na przyjęcie nowych technologii, który objawia się m.in. preferowaniem tradycyjnych szkoleń.

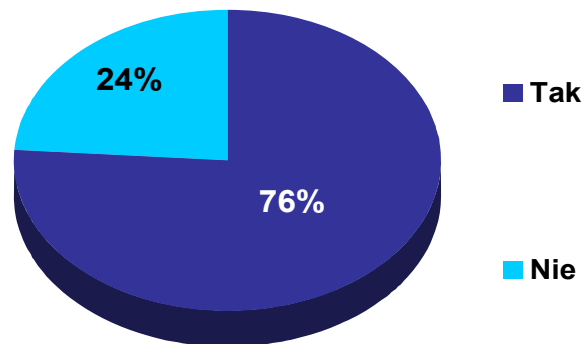
WYNIKI SZCZEGÓŁOWE

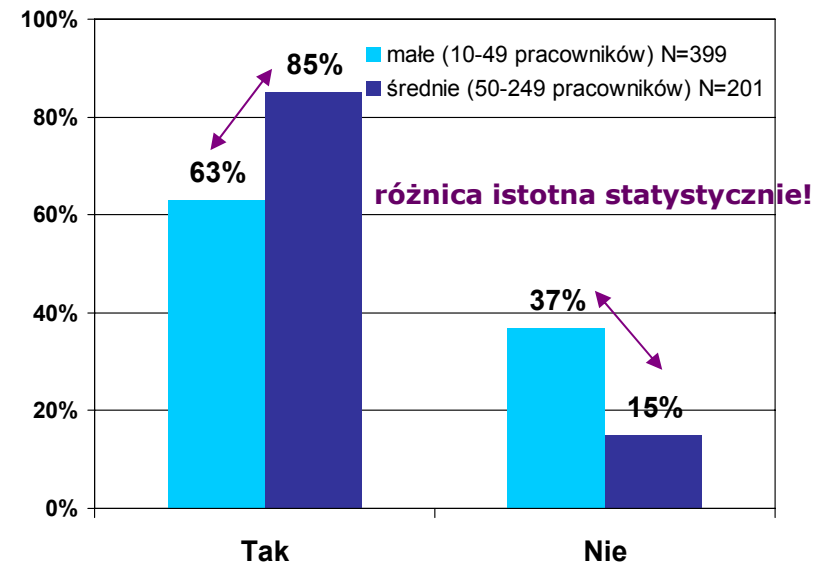
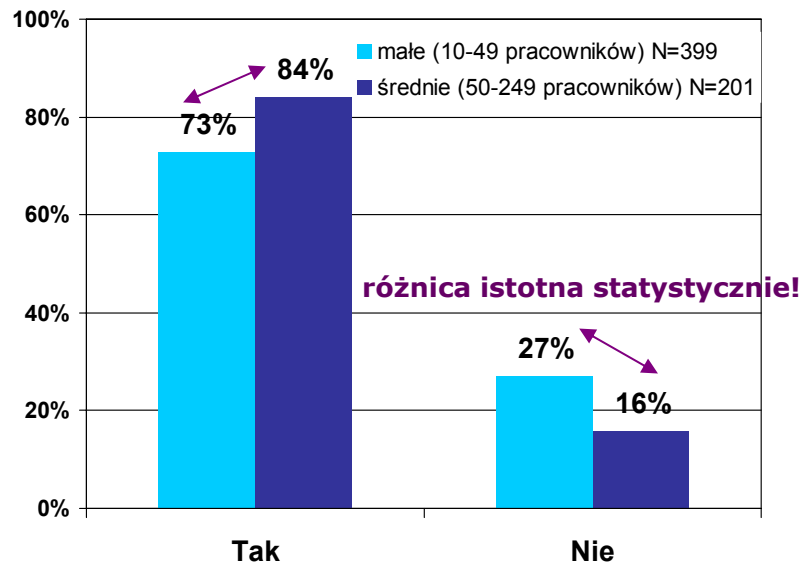
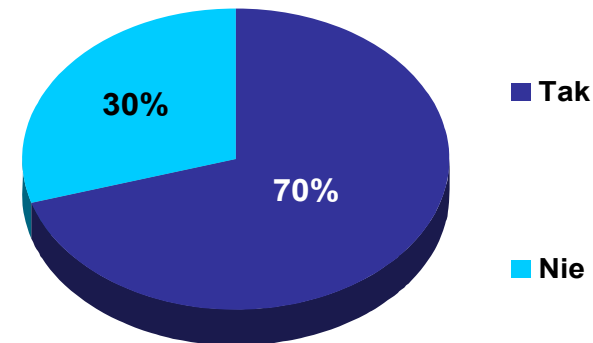
Szkolenia zawodowe dla pracowników

Inwestycje w szkolenia (1/2)

Q1. Czy są Państwo zainteresowani inwestycjami w zawodowy rozwój pracowników, poprzez takie formy jak: warsztaty, szkolenia, studia?

Q2. A czy obecnie inwestujecie Państwo w rozwój zawodowy swoich pracowników, poprzez takie formy jak: warsztaty, szkolenia, studia?

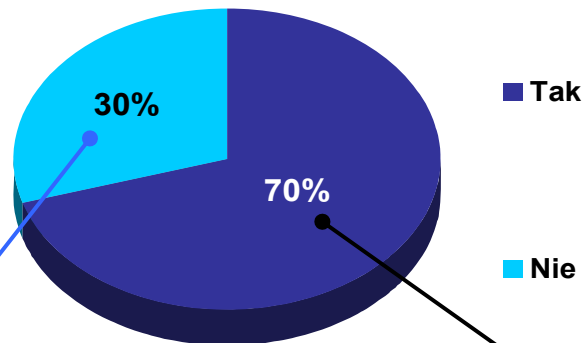
Podstawa:
wszystkie
firmy (N=600)

- Większość firm jest zainteresowanych szkoleniami dla pracowników i takie szkolenia prowadzi.
- Średni przedsiębiorcy istotnie częściej niż mali są zainteresowani inwestycjami w rozwój zawodowy swoich pracowników i częściej inwestują w szkolenia.

◆ Spośród 30% firm, które obecnie nie inwestują w rozwój zawodowy swoich pracowników, aż 81% byłoby zainteresowanych szkoleniami, gdyby były w pełni finansowane z funduszy unijnych.

◆ Oznacza to, że tylko niespełna **6%** firm jednoznacznie odrzuca możliwość inwestowania w szkolenia dla pracowników.

Q2. A czy obecnie inwestujecie Państwo w rozwój zawodowy swoich pracowników...?

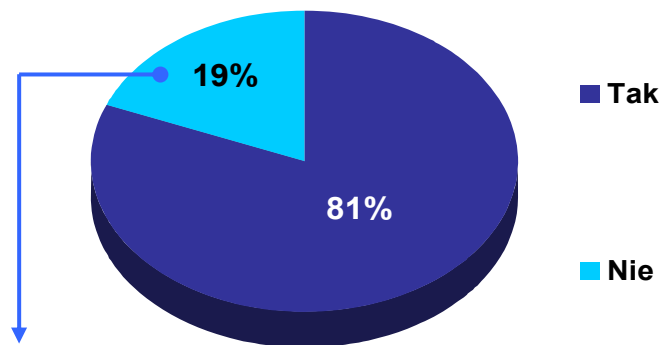

Podstawa: wszystkie firmy (N=600)

◆ Prowadzone do tej pory szkolenia dla pracowników były finansowane głównie ze środków własnych (93%), rzadziej zaś: z funduszy strukturalnych EFS (27%) lub z funduszy PHARE (9%).

◆ W 19% przypadków pracodawca nie ponosił kosztów szkoleń – pracownicy szkolili się we własnym zakresie.

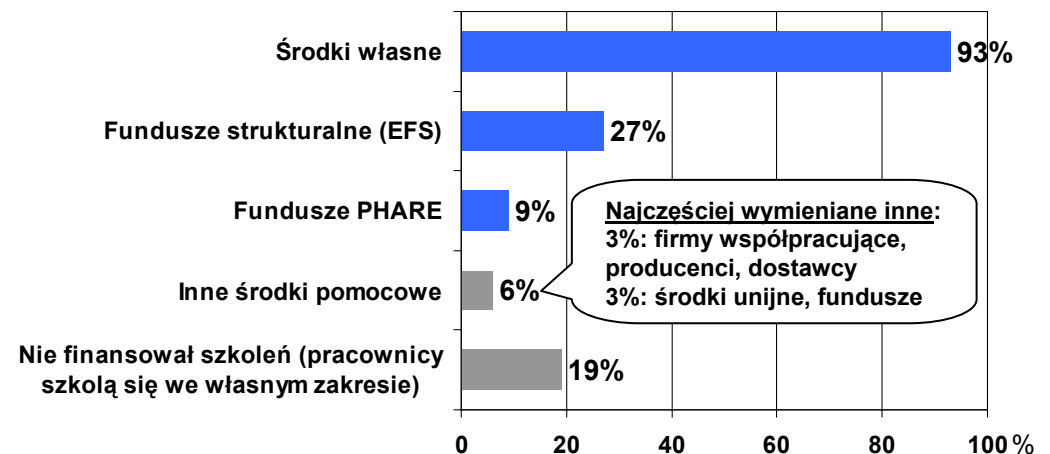
Q2a. A czy gdyby istniała możliwość pełnego sfinansowania szkoleń ze środków unijnych to czy byliby Państwo nimi zainteresowani?

$19\% \times 30\% = 5,7\%$ wszystkich firm

Podstawa: firmy nie inwestujące w rozwój pracowników (N=177)

Q2b. Z jakich źródeł są / bądź były finansowane szkolenia pracowników?

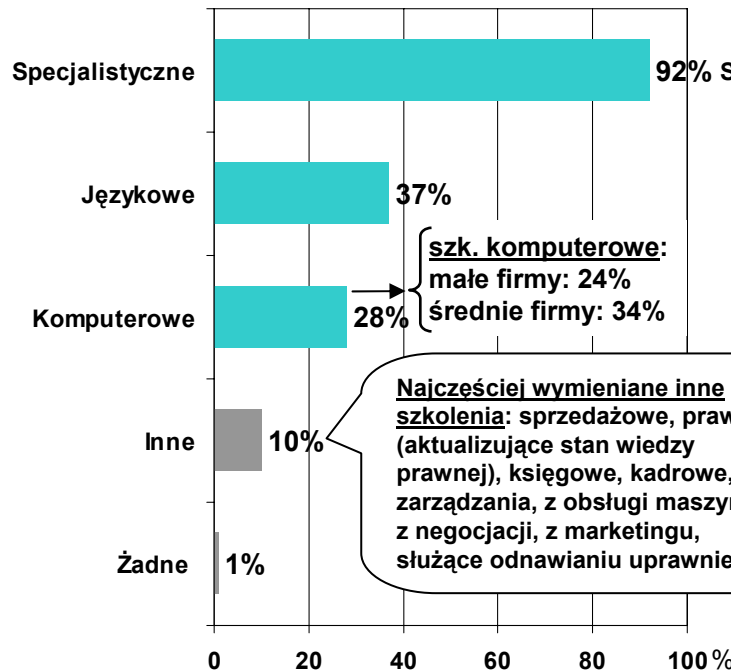
Podstawa: firmy inwestujące w rozwój pracowników (N=423)

Preferowane szkolenia (1/3)

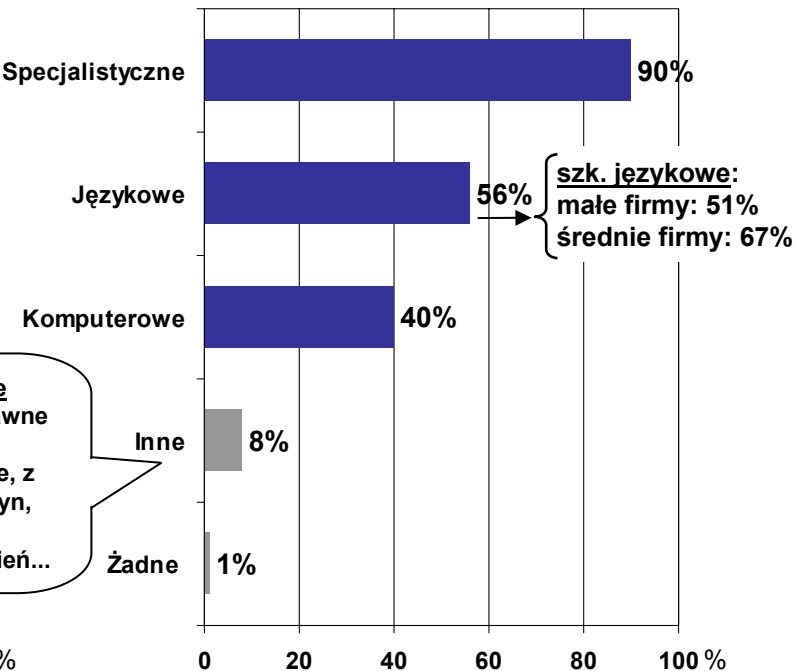
Q3. Jakimi szkoleniami dla swoich pracowników jesteście bądź bylibyście Państwo zainteresowani?

Q4. Jakimi szkoleniami bylibyście Państwo zainteresowani, gdyby istniała możliwość ich pełnego sfinansowania ze środków unijnych?

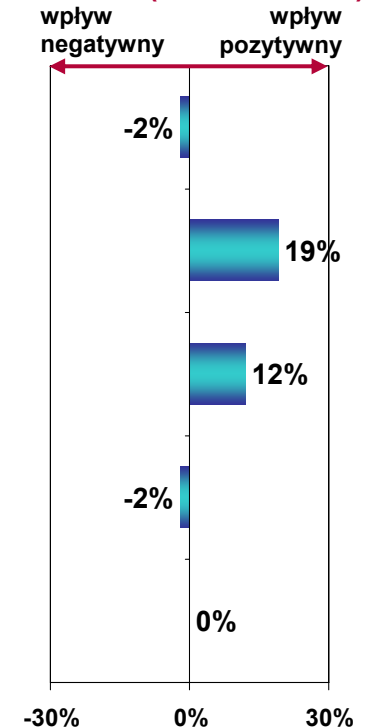
wskaźnik siły wpływu finansowania na wybór szkolenia (Q4 minus Q3)

Podstawa: firmy inwestujące w rozwój pracowników (N=423)

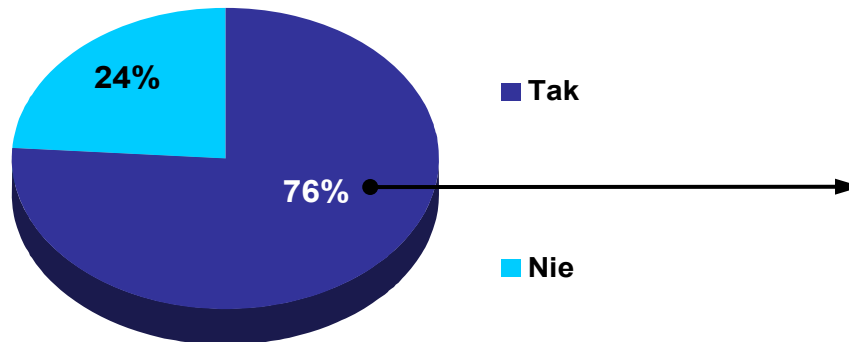

Podstawa: firmy inwestujące w rozwój pracowników, lub zainteresowane dotowanymi szkoleniami (N=567)

- Przedsiębiorcy są zdecydowanie najczęściej zainteresowani szkoleniami specjalistycznymi – zarówno bez wiedzy o źródle finansowania (92%), jak i w przypadku finansowania szkoleń ze środków unijnych (90%).
- Gdy pojawia się możliwość sfinansowania szkolenia ze środków unijnych, mocno zyskują na znaczeniu szkolenia językowe (wzrost gotowości zorganizowania szkoleń o 19%) i komputerowe (wzrost o 12%).
- Średnie firmy są ogólnie bardziej zainteresowani szkoleniami, niż mali przedsiębiorcy.

Q1. Czy są Państwo zainteresowani inwestycjami w rozwój zawodowy swoich pracowników, poprzez takie formy jak: warsztaty, szkolenia, studia?

Podstawa: wszystkie firmy (N=600)

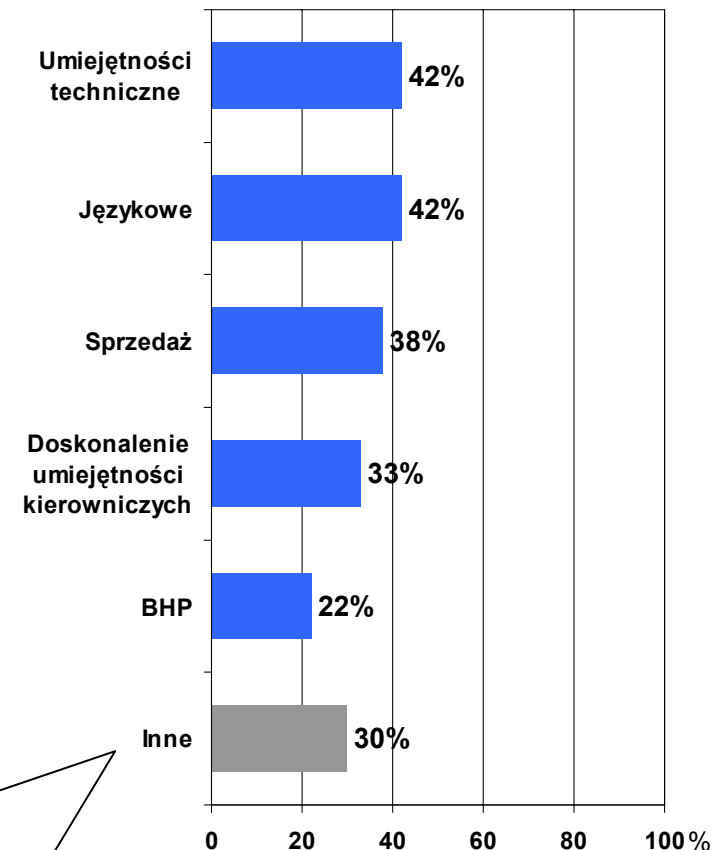
W razie otrzymania dofinansowania, przedsiębiorcy najchętniej przeznaczaliby pieniądze na szkolenia w zakresie umiejętności technicznych i językowych (po 42%). Nieco rzadziej – na szkolenia sprzedażowe (38%) i doskonalenie umiejętności kierowniczych (33%).

Najrzadziej zgłaszano chęć odbycia szkoleń z Bezpieczeństwa i Higieny Pracy.

Najczęściej wymieniane inne:
 13%: specjalistyczne (ogólnie)
 10%: finansowo-księgowo
 3%: informatyczne / komputerowe
 3%: kadrowo-płacowe
 3%: handlowe / sprzedażowe
 2%: obsługa klienta / komunikacja z klientem
 2%: marketing
 2%: menadżerskie / MBA
 2%: zdolności interpersonalne
 2%: podatkowe
 2%: technologie produkcji
 2%: prawo pracy

wymieniono też: przetargi / zamówienia publiczne (0,4%), fundusze unijne (0,2%).

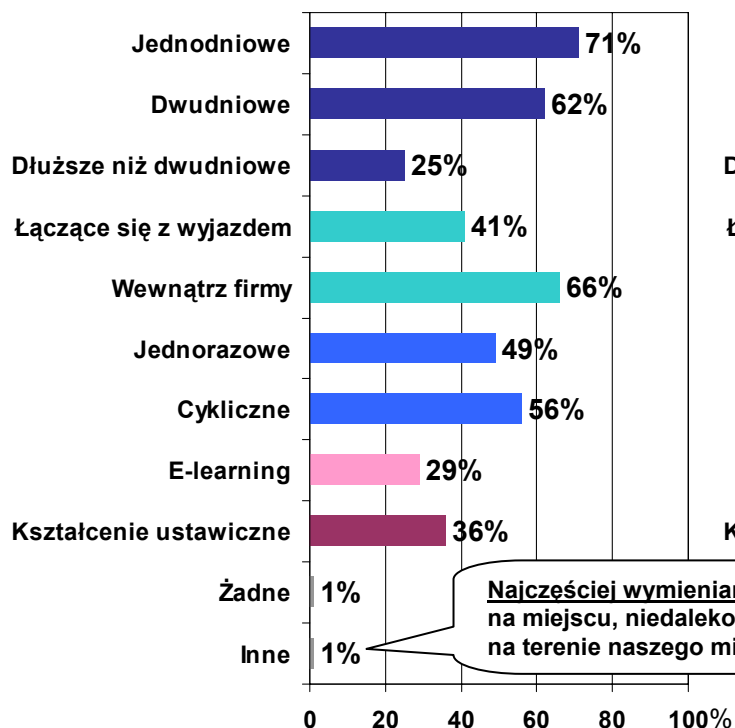
Q15. Gdyby istniała możliwość otrzymywania dofinansowania dowolnego szkolenia, to na jakie typy szkoleń przeznaczylby/aby pan/i przyznane środki?

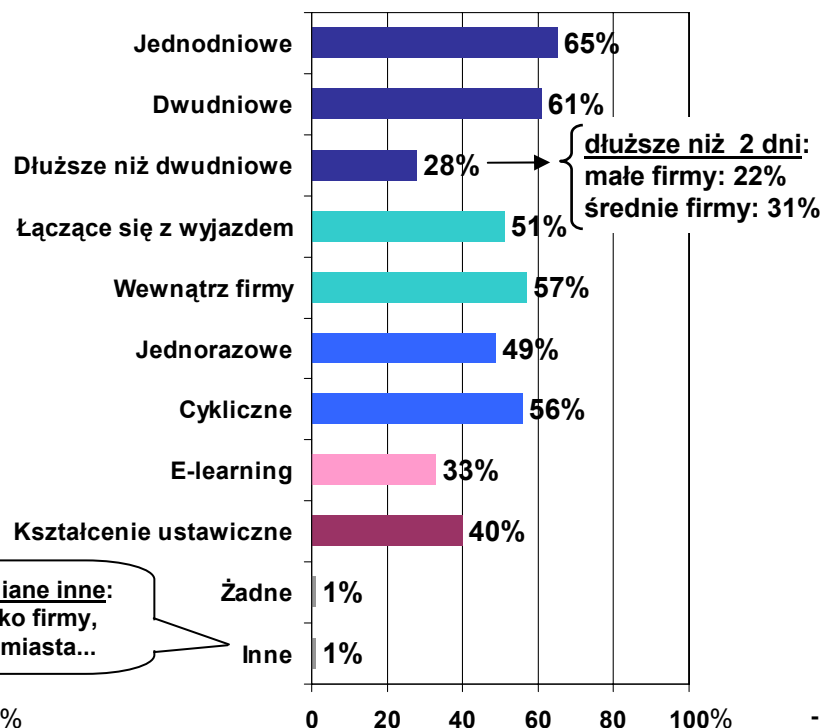
Podstawa: firmy zainteresowane inwestycjami w rozwój pracowników (N=459)

Q12. Jakiego rodzaju szkolenia preferuje Pan(i)...

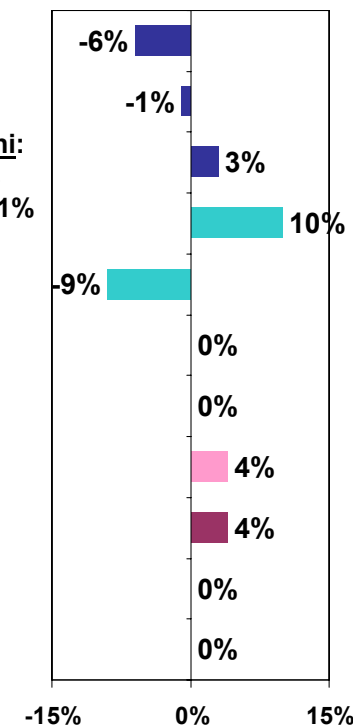
...dla pracowników firmy?

...dla siebie?

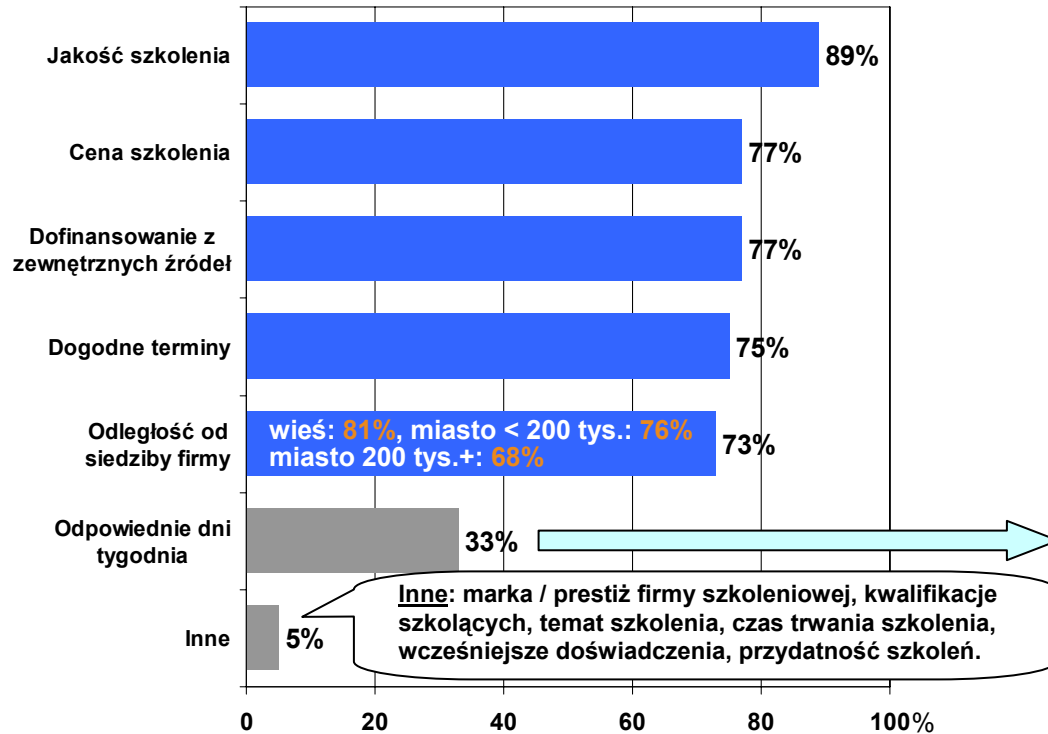

wskaźnik osobistych preferencji respondenta
(różnica: % dla siebie minus % dla pracowników)

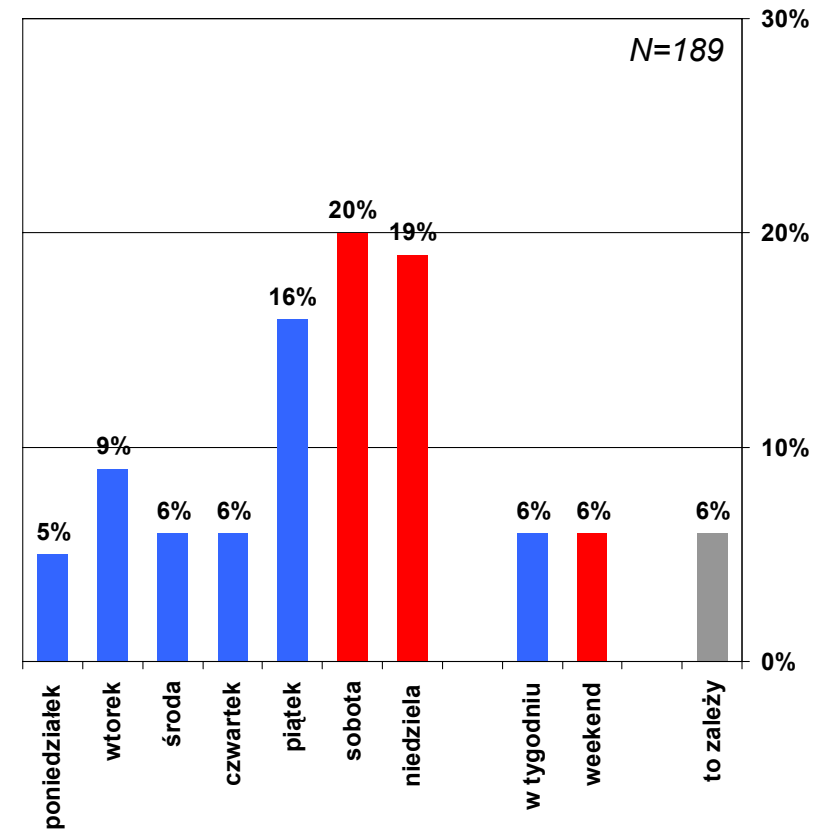
- Szkolenia jednodniowe i dwudniowe są przedkładane nad szkolenia dłuższe niż dwudniowe.
- Preferowane są szkolenia wewnętrzne – kilkudniowe szkolenia wyjazdowe przedsiębiorcy rezerwują dla siebie.
- Szkolenia cykliczne są uważane za nieco bardziej atrakcyjne od szkoleń jednorazowych.
- E-learning jest akceptowaną formą szkolenia dla ok. 30% firm, a kształcenie ustawiczne – dla blisko 40%. Obie formy są uważane za nieco bardziej odpowiednie do szkolenia kadry kierowniczej, niż pracowników.

Q5. Jakie czynniki decydują o wyborze firmy szkoleniowej według Państwa oceny?

Podstawa: firmy inwestujące w rozwój pracowników, lub zainteresowane dotowanymi szkoleniami (N=567)

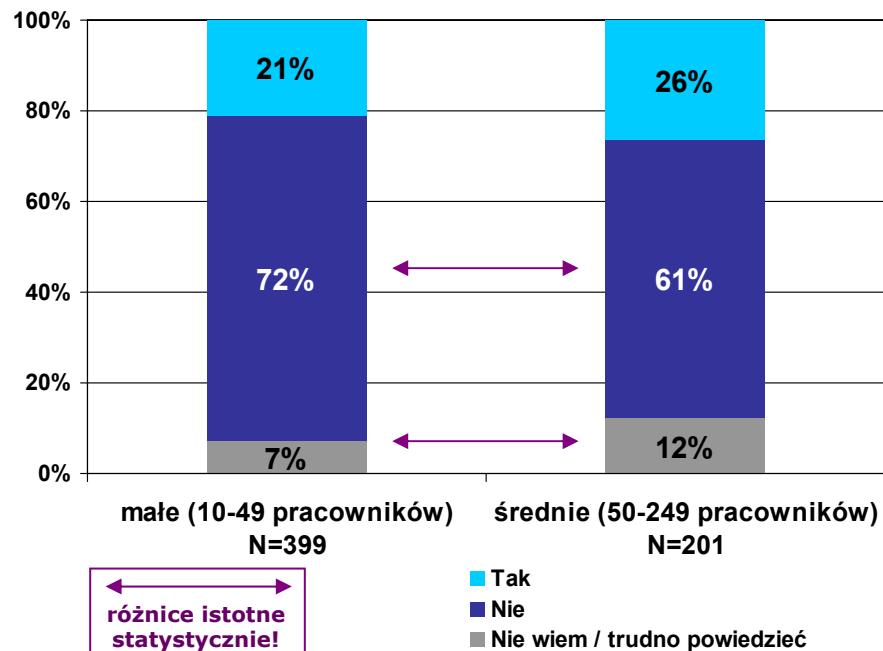
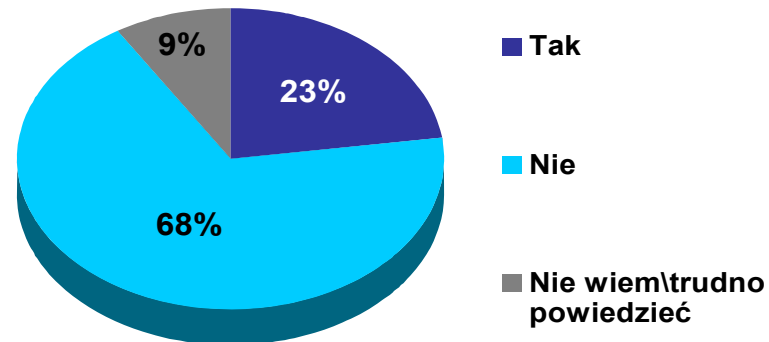
Które dni tygodnia są najdogodniejsze do organizowania szkoleń?

☛ O wyborze firmy szkoleniowej decyduje w pierwszej kolejności jakość szkolenia, a ponadto również czynniki ekonomiczne: cena i dofinansowanie szkolenia, oraz wygoda: terminy i odległość od siedziby firmy (odległość od siedziby firmy ma szczególne znaczenie na wsi, mniejsze zaś w mieście).

☛ Najdogodniejsze dni do organizowania szkoleń to piątki i weekendy.

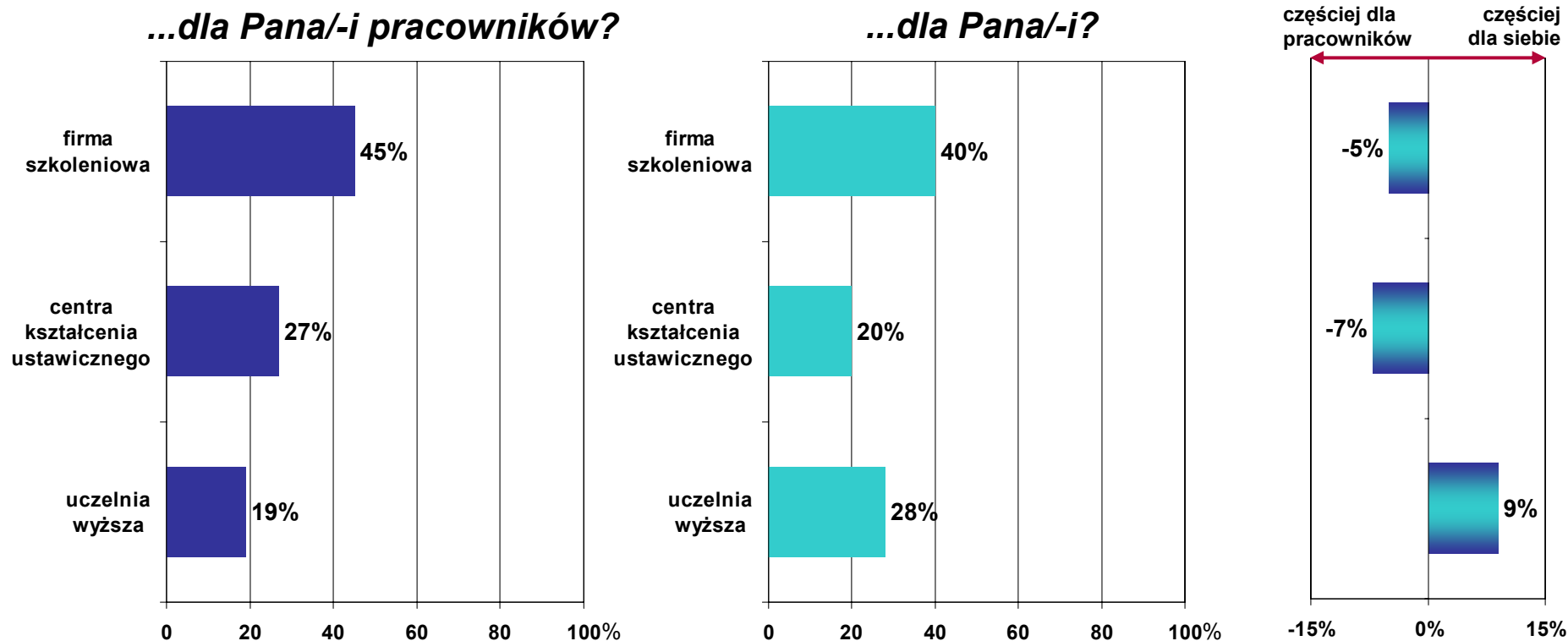
Q6. Czy firma planuje ubieganie się o dofinansowanie szkoleń z EFS?

- ◆ Blisko jedna czwarta firm planuje ubiegać się o finansowanie szkoleń z EFS.
- ◆ Co jedenasty badany nie ma wiedzy na ten temat.
- ◆ Średnie firmy chętniej skorzystałyby z dofinansowania szkoleń z EFS, niż małe.

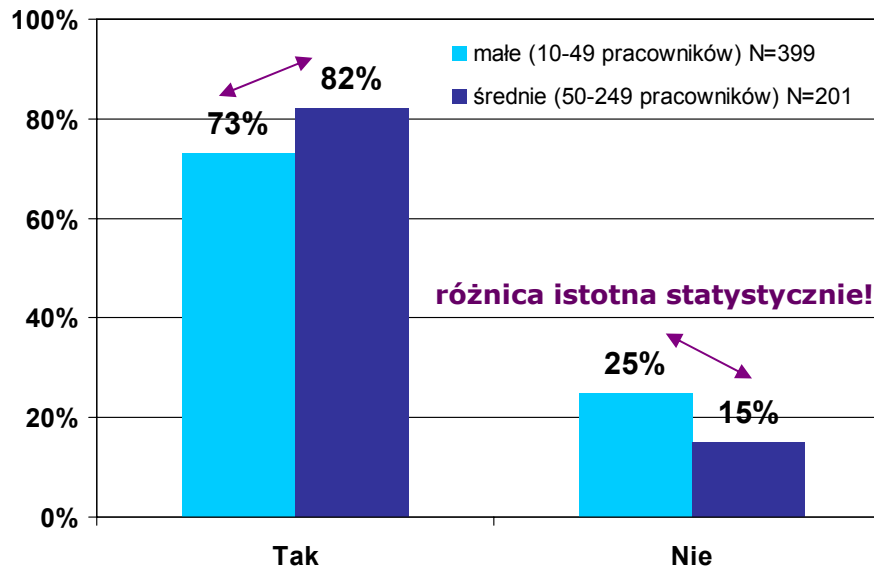
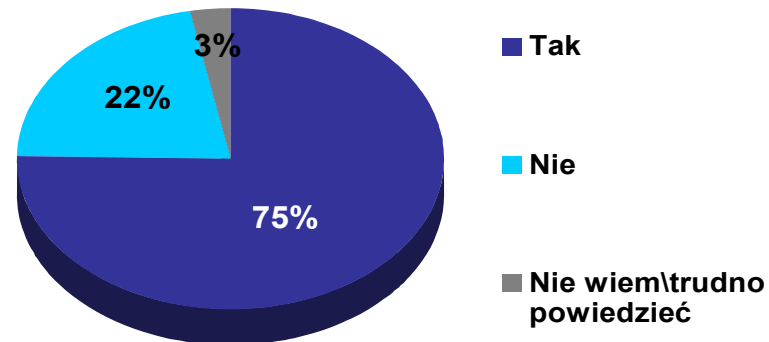
Q14. W przypadku podjęcia decyzji o rozpoczęciu kształcenia ustawicznego przez Pana/-ią bądź Pana/-ią pracowników, jaka instytucja zdaniem powinna być zaangażowana jako partner Pana firmy...

wskaźnik osobistych preferencji respondenta (różnica: „dla siebie” minus „dla pracowników”)

- Kształcenie ustawiczne personelu i kadry zarządzającej powinno odbywać się – zdaniem badanych – w pierwszej kolejności przy współpracy z firmą szkoleniową. Rzadziej preferowano: centra szkolenia ustawicznego i wyższe uczelnie.
- Przedsiębiorcy częściej woleliby sami odbywać szkolenia przy współpracy z uczelnią, niż rekomendują to własnym pracownikom.

Q9. Czy jest Pan/i zainteresowany/-a dofinansowaniem szkoleń specjalistycznych tzn. szkoleń przydatnych w zasadzie tylko na jednym, konkretnym stanowisku pracy?

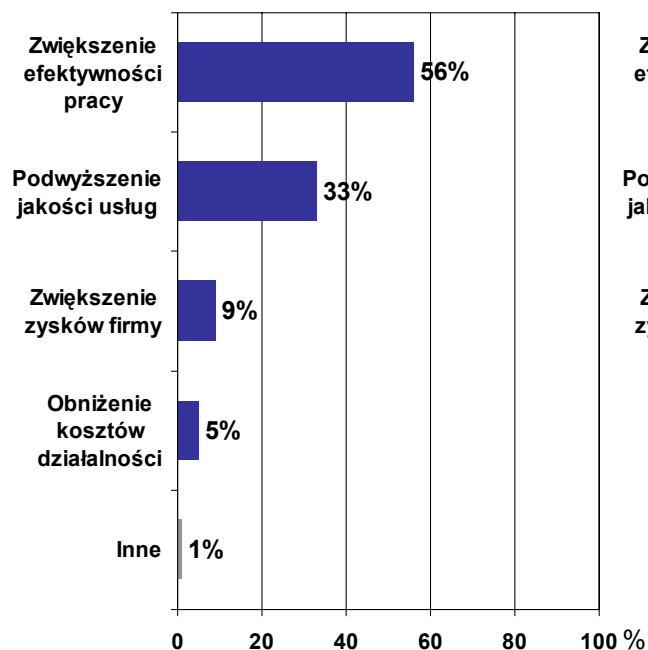

Trzy czwarte przedsiębiorców jest zainteresowanych dofinansowaniem szkoleń specjalistycznych.

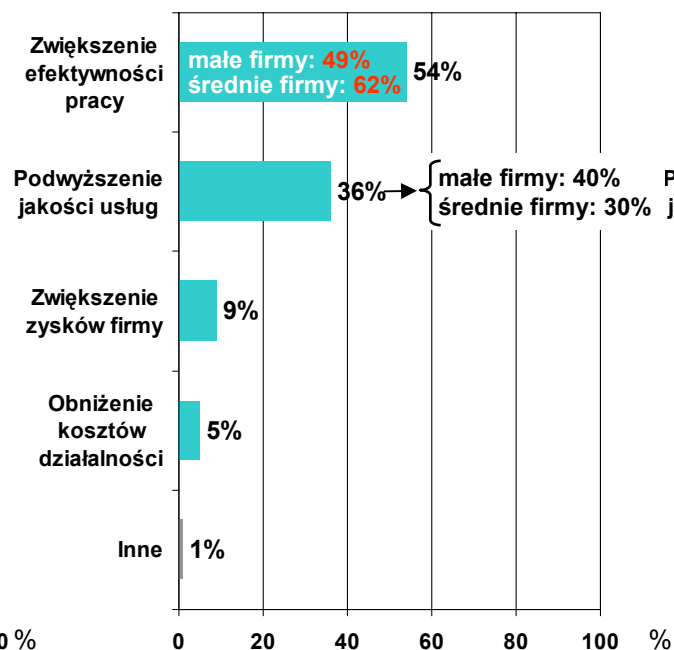
Zainteresowanie szkoleniami specjalistycznymi jest większe wśród firm średnich (82%), niż małych (73%).

Q13. Jakie najważniejsze korzyści wynikające z udziału w szkoleniach może Pan(i) wymienić...

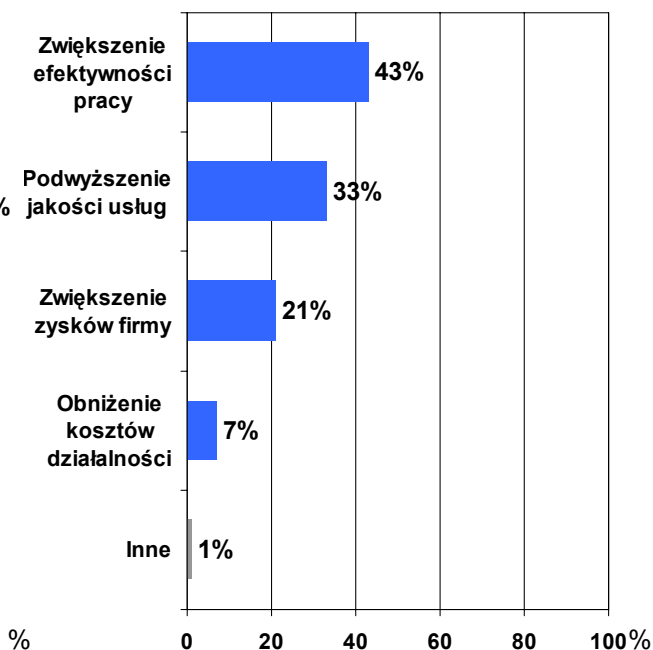
...dla Pana/-i pracowników?

...dla Pana/-i?

...dla firmy?

Najczęściej wymieniane inne korzyści: podwyższenie kompetencji i kwalifikacji, poszerzenie wiedzy, wzrost prestiżu stanowiska, motywowanie pracowników („pracownik czuje że mi na nim zależy”).

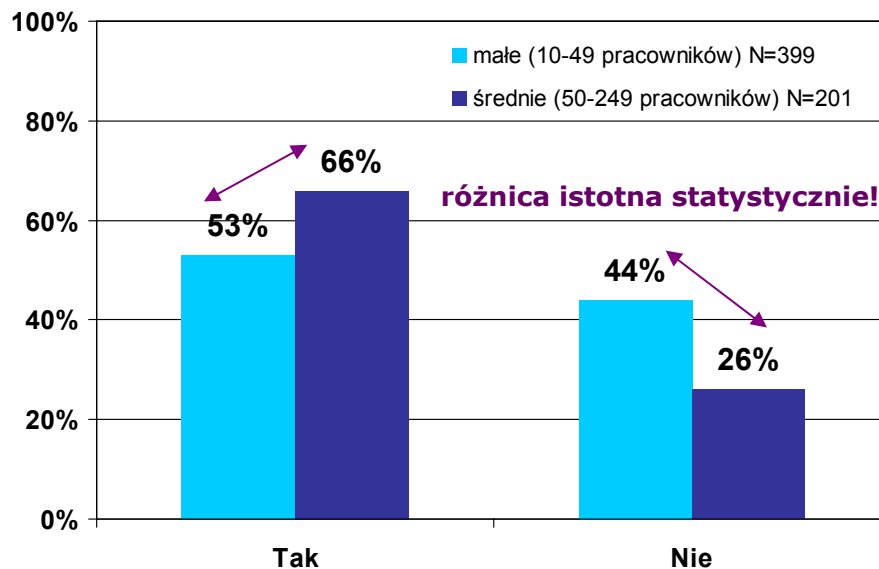
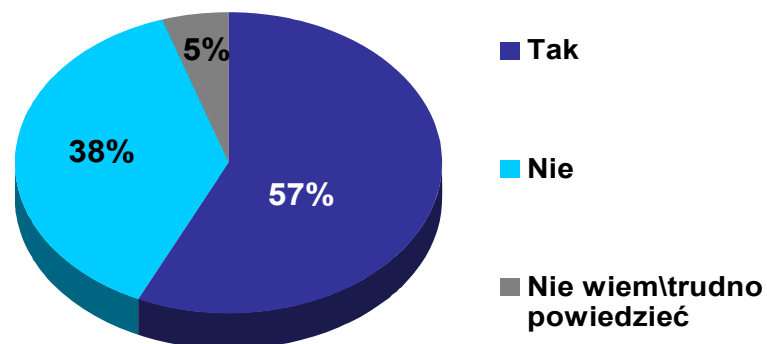
➤ Główną postrzeganą korzyścią ze szkoleń – zarówno dla pracowników firmy, respondentów, jak i dla samej firmy, jest zwiększenie efektywności pracy. Rzadziej wskazywano na wpływ szkoleń na podwyższenie jakości usług, a sporadycznie: na zwiększenie zysków firmy i obniżenie kosztów działalności.

➤ Mali przedsiębiorcy częściej widzą jako korzyść ze szkoleń - podwyższenie jakości usług, średni zaś – zwiększenie efektywności pracy.

Inwestycje w środki trwałe

Q7. Czy firma planuje zakup bądź zakupiła środki trwałe takie jak środki automatyzacji produkcji, środki technologii informacyjno-telekomunikacyjnych itp.?

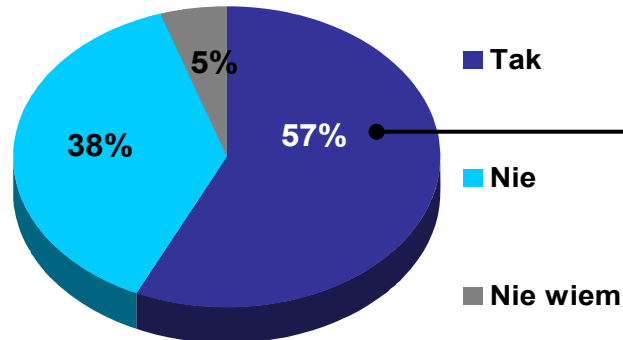

➤ Ponad połowa (57%) firm planuje zakup bądź zakupiła trwałe środki produkcji, takie jak środki automatyzacji produkcji, środki technologii informacyjno-telekomunikacyjnych itp.

➤ Środki trwałe istotnie częściej kupują średni (66%), niż mali przedsiębiorcy (53%).

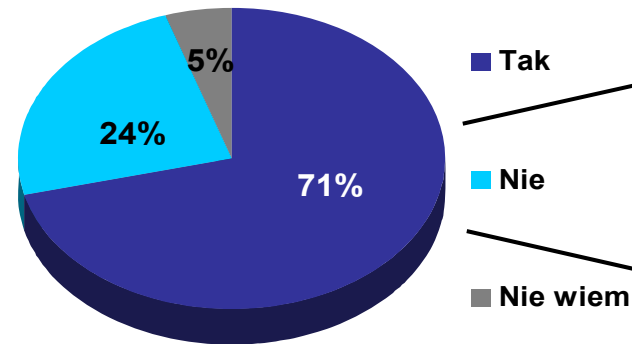
Inwestycje w środki trwałe (2/3)

Q7. Czy firma planuje zakup bądź zakupiła środki trwałe takie jak środki automatyzacji produkcji, środki technologii informacyjno-telekomunikacyjnych itp.?

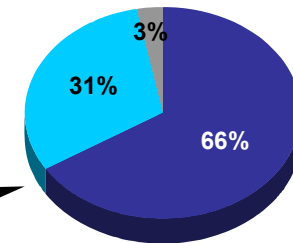
Podstawa: wszystkie firmy (N=600)

Q7a. Czy firma otrzymała, wraz z zakupionymi urządzeniami, fachowe przeszkolenie dla osób wykonujących pracę na tych urządzeniach?

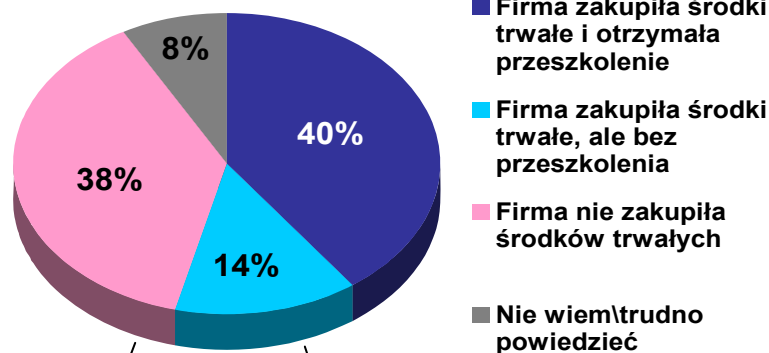
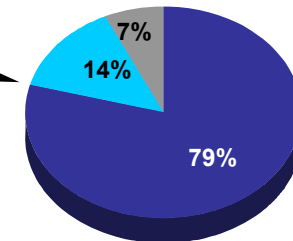

Podstawa: firmy, które zakupiły lub planują zakup środków trwałych (N=343)

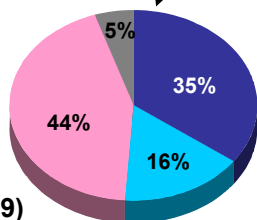
małe firmy (N=399)

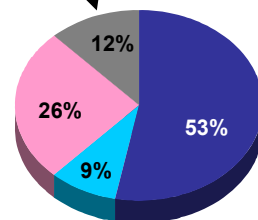
średnie firmy (N=201)

małe firmy (N=399)

średnie firmy (N=201)

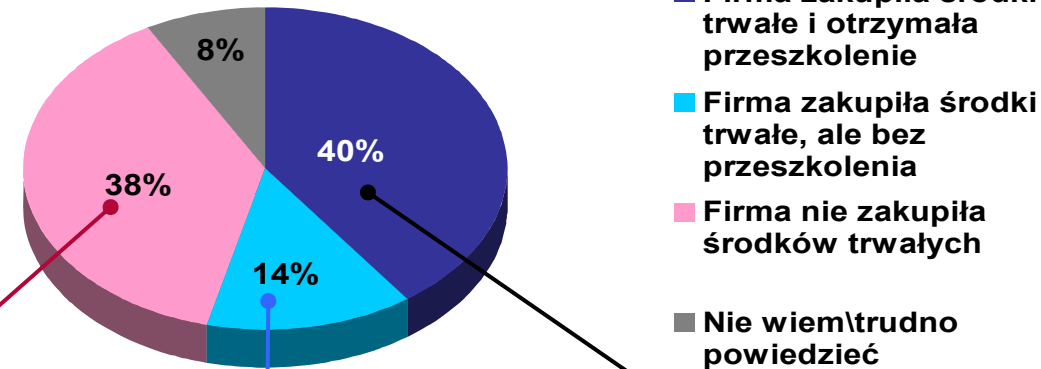
◆ Spośród 57% firm, które zakupiły takie trwałe środki produkcji, jedna czwarta nie otrzymała przeszkolenia dla osób wykonujących pracę na tych urządzeniach. W związku z tym **40%** firm nabyło trwałe środki produkcji wraz z przeszkoleniem (aż **53%** w średnich firmach i tylko **35%** - w małych).

◆ 14% firm posiada takie trwałe środki produkcji, ale bez przeszkolenia dla osób nimi się posługujących, a 38% firm nigdy nie nabyło środków trwałych. Łącznie, ponad połowie przedsiębiorstw brakuje bądź urządzeń, bądź przeszkolonego w ich obsłudze personelu (deficyt jest większy w małych firmach).

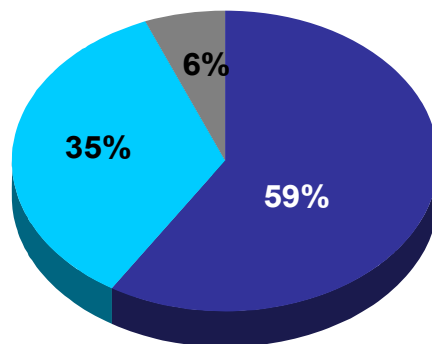
◀ Zapotrzebowanie na dofinansowane szkolenia z obsługi maszyn i urządzeń jest największe w grupie firm, które już posiadają zarówno środki trwałe, jak i przeszkolonych ludzi, a najmniejsze tam, gdzie brakuje samego sprzętu.

Q7. Czy firma planuje zakup bądź zakupiła środki trwałe takie jak środki automatyzacji produkcji, środki technologii informacyjno-telekomunikacyjnych itp.?

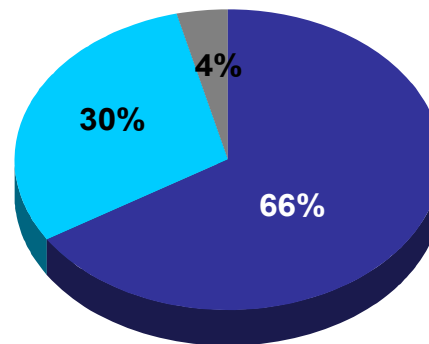
Q7a. Czy firma otrzymała, wraz z zakupionymi urządzeniami, fachowe przeszkolenie dla osób wykonujących pracę na tych urządzeniach?

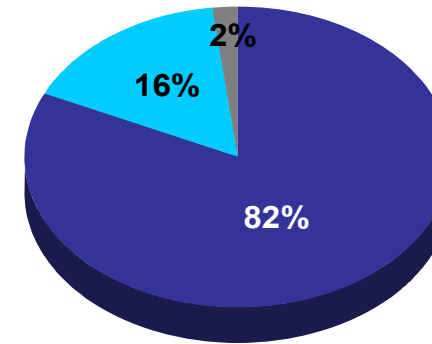
Q8. A czy w przypadku dofinansowania zakupu nowych urządzeń i maszyn, firma byłaby zainteresowana dofinansowaniem szkolenia obsługi tych maszyn i urządzeń?

N=228

N=83

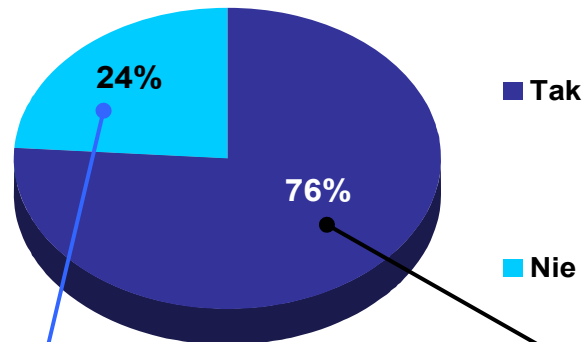
N=244

- Tak
- Nie
- Nie wiem/trudno powiedzieć

E-learning

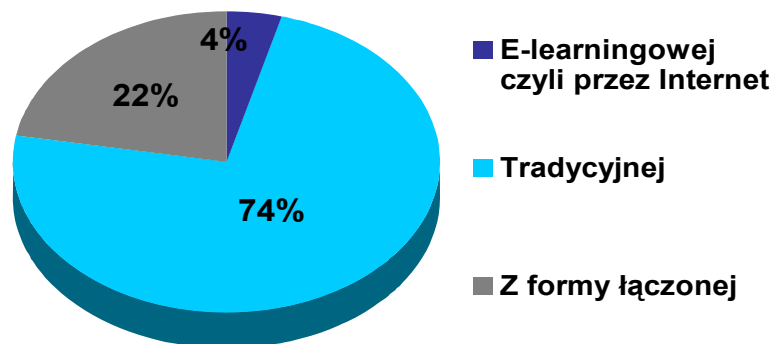
Q1. Czy są Państwo zainteresowani inwestycjami w rozwój zawodowy swoich pracowników, poprzez takie formy jak: warsztaty, szkolenia, studia?

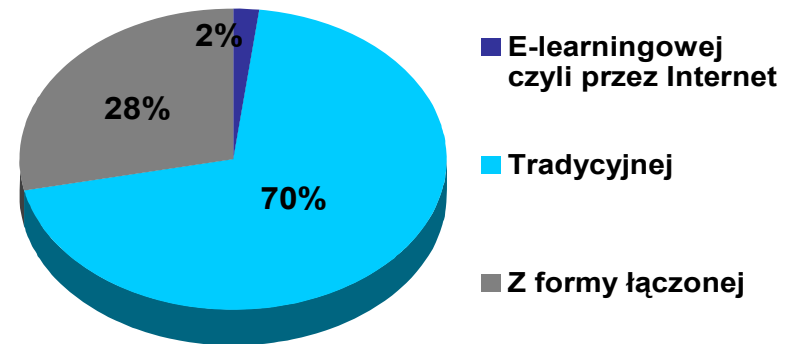
Podstawa: wszystkie firmy (N=600)

- Niezależnie od tego, czy firma wykazuje zainteresowanie inwestowaniem w rozwój zawodowy swoich pracowników czy nie, najbardziej popularne są tradycyjne metody prowadzenia szkoleń, a ze szkoleń przez Internet (e-learningu) wolałyby skorzystać jedynie ok. 3% przedsiębiorców.
- Forma łączona (e-learning w połączeniu z tradycyjnymi szkoleniami) jest atrakcyjna dla co czwartego przedsiębiorcy.

Q10. Jak Pan/i uważa, z jakiej formy szkolenia najchętniej skorzystał(a)by Pan/i lub Pana/i pracownicy?

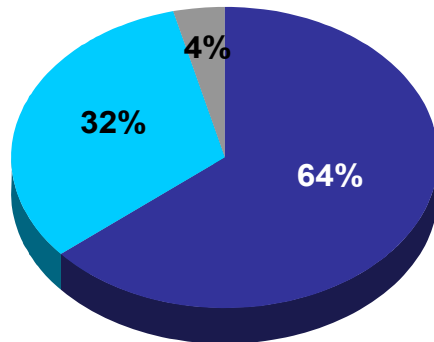

Podstawa: firmy nie zainteresowane inwestycjami w rozwój pracowników (N=141)

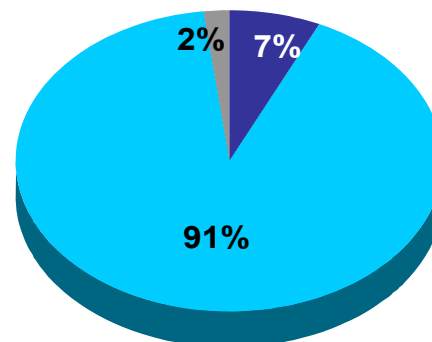
Podstawa: firmy zainteresowane inwestycjami w rozwój pracowników (N=459)

Q11. Czy Państwa firma jest przygotowana do odbywania szkoleń typu e-learning czyli przez Internet?

Podstawa: wszystkie firmy (N=432)

Q11a. Czy Państwa firma przeprowadzała w przeszłości szkolenia przez Internet?

■ Tak
■ Nie
■ Nie wiem

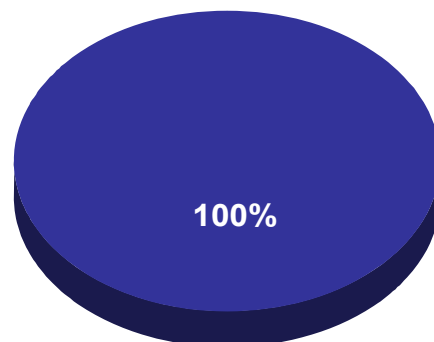
➤ Jedna trzecia przedsiębiorców twierdzi, że ich firma nie jest przygotowana do odbywania szkoleń przez Internet.

➤ Jednocześnie wszystkie firmy posiadają komputery, prawie wszystkie - dostęp do Internetu, a ponad połowa - sprzęt audio-video.

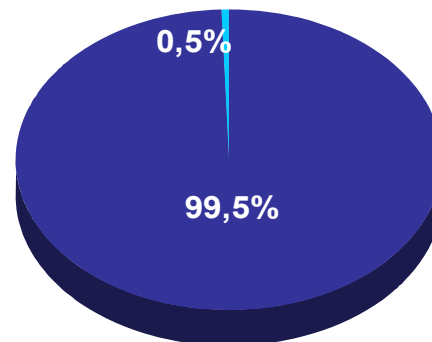
➤ Postrzegany brak przygotowania do odbywania szkoleń e-learning prawdopodobnie nie wynika z braku sprzętu. Może on wynikać z braku doświadczenia (tylko 7% firm prowadziło w przeszłości szkolenia przez Internet), braku wiedzy na ten temat, lub po prostu braku zainteresowania e-learningiem.

Q11a. Czy Państwa firma posiada...

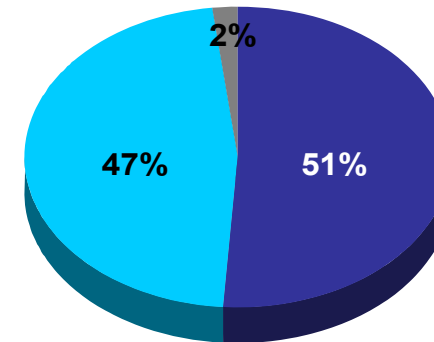
...komputery?

...dostęp do Internetu?

...sprzęt audio-video?

■ Tak
■ Nie
■ Nie wiem

Podstawa: wszystkie firmy (N=432)